

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาระหว่าง
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา
- ภาษา สรุปผลได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในด้าน
จุดประสงค์ของวิชา เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและ
ประเมินผลการเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในด้าน
จุดประสงค์ของวิชา เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและ
การประเมินผลการเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียน
วิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในเขตการศึกษา 11 (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ) จำนวน 11 โรงเรียน
แบ่งออกเป็นแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ โรงเรียนละ 25 คน แผนการเรียนสังคม
ศึกษา - ภาษา โรงเรียนละ 25 คน รวมโรงเรียนละ 50 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น
(Stratified Random Sampling) รวมตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 550 คน

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา โดยอาศัยแนวความคิดที่ได้จากการศึกษาหนังสือ เอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ครู อาจารย์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และศึกษานิเทศก์เพื่อเป็นแนวทาง ในการสร้างแบบสอบถาม แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check-list) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open-ended questions) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา จำนวน 60 คน ในโรงเรียนนันทรีวิทยา โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย และโรงเรียนห้วยแถลงวิทยาคม แล้วนำมาปรับปรุงเพื่อใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ซึ่งเป็นตัวอย่างประชากรจริงในการวิจัยครั้งนี้ ในเขตการศึกษา 11 (นครราชสีมา ชัยภูมิ สุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ) จำนวน 550 ชุด ได้รับแบบสอบถามคืน 550 ชุด (ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง) ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์สำหรับการวิเคราะห์ จำนวนทั้งสิ้น 545 ชุด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลที่เกี่ยวข้องของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ จำนวน 272 คน เป็นชาย 129 คน เป็นหญิง 143 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ อายุระหว่าง 16-17 ปี เคยเข้าร่วมปฏิบัติธรรมที่วัด เป็นครั้งคราว นักเรียนมีความเห็นว่าวิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีคุณค่า และเป็นหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจให้เป็นคนมีคุณภาพ นักเรียนจะเรียนวิชานี้ถ้าโรงเรียนไม่บังคับให้เรียน สำหรับผู้สอนวิชานี้ก็นักเรียนคิดว่าควรเป็นครูที่สนใจมีความถนัดและมีประสบการณ์



2. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา จำนวน 273 คน เป็นชาย 124 คน หญิง 149 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและมีอายุระหว่าง 16-17 ปี เคยเข้าร่วมกิจกรรมที่วัด เป็นครั้งคราว นักเรียนมีความคิดเห็นว่า วิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นวิชาที่น่าสนใจ และมีคุณค่า และเป็นหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจให้เป็นคนมีคุณภาพ นักเรียนจะเรียนวิชานี้ถ้าโรงเรียนไม่บังคับให้เรียน สำหรับผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนานั้นนักเรียนคิดว่าควรเป็นครูที่สนใจ มีความถนัดและมีประสบการณ์

3. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา จำนวน 545 คน เป็นชาย 253 คน หญิง 292 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและมีอายุระหว่าง 16-17 ปี เรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ 272 คน เรียนในแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา 273 คน นักเรียนทั้งสองแผนการเรียนส่วนใหญ่เคยร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมที่วัด เป็นครั้งคราว นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าวิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นวิชาที่น่าสนใจ เป็นวิชาที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีคุณค่าและมีหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจช่วยให้เป็นคนมีคุณภาพ วิชานี้นักเรียนส่วนใหญ่ก็จะเรียนถ้าโรงเรียนไม่บังคับให้เรียน สำหรับผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนานั้นนักเรียนคิดว่าควรเป็นครูที่สนใจ มีความถนัดและมีประสบการณ์

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในด้านจุดประสงค์ของวิชา เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผลการเรียน ปรากฏผลดังนี้

1. ด้านจุดประสงค์ของวิชาพระพุทธศาสนา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา มีความคิดเห็นในด้านจุดประสงค์ของวิชาพระพุทธศาสนาโดยส่วนรวมสอดคล้องกันคือ เห็นด้วยกับจุดประสงค์ของวิชาพระพุทธศาสนาที่ระบุไว้และมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในรายละเอียดแต่ละข้อของด้านจุดประสงค์วิชาพระพุทธศาสนา ปรากฏว่าไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ทุกข้อ ถึงแม้ว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ เห็นด้วยในข้อที่ระบุว่าจุดประสงค์ของวิชาสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน แต่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ไม่เห็นด้วย

2. ด้านเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา มีความคิดเห็นในด้านเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา โดยส่วนรวมสอดคล้องกันคือ เห็นด้วยกับ เนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาที่ระบุไว้ และมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในรายละเอียดแต่ละข้อของด้าน เนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาที่ระบุไว้ปรากฏว่าไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ทุกข้อ

3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา มีความคิดเห็นในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โดยส่วนรวมสอดคล้องกันคือเห็นด้วยกับกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่ระบุไว้และมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในรายละเอียดแต่ละข้อของด้านกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่ระบุไว้ ปรากฏว่าไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เกือบทุกข้อนอกจากในข้อที่ระบุว่า การท่องจำเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมะจำเป็นในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ด้านสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

4.1 ด้านสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาประเภทวัสดุสิ่งพิมพ์ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษามีความคิดเห็นในด้านสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาประเภทวัสดุสิ่งพิมพ์ โดยส่วนรวมสอดคล้องกันคือ เห็นด้วยกับสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาประเภทวัสดุสิ่งพิมพ์ที่ระบุไว้ และมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในรายละเอียดแต่ละข้อของด้านสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาประเภทวัสดุสิ่งพิมพ์ที่ระบุไว้ปรากฏว่าไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เกือบทุกข้อ นอกจากในข้อที่ระบุว่าหนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบยกตัวอย่างให้เข้าใจธรรมะแต่ละข้อไม่ชัดเจน หนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบเสนอเนื้อหาที่ไม่สอดคล้องกัน และรูปเล่มของหนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบขาดความเข้าใจให้ชวนอ่าน ที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 ด้านสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาประเภทสื่อทัศนูปกรณ์ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษามีความคิดเห็นในด้านสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาประเภทสื่อทัศนูปกรณ์โดยส่วนรวมสอดคล้องกันคือ เห็นด้วยกับสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาประเภทสื่อทัศนูปกรณ์ที่ระบุไว้ และมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในรายละเอียดแต่ละข้อในด้านสื่อการเรียนการสอนประเภทสื่อทัศนูปกรณ์ที่ระบุไว้ปรากฏว่า ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นอกจากในข้อที่ระบุว่า รูปภาพ ภาพนิทานชาดก ช่วยให้นักเรียนเข้าใจ เรื่องที่อุปนามธรรมได้ดีขึ้น แผนภูมิต่าง ๆ เช่น แผนภูมิแสดงญาติวงศ์ของพระพุทธเจ้า ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น และนักเรียนจะสนใจบทเรียนได้ดีขึ้นถ้าครูนำภาพยนตร์ สไลด์

ฟิล์มสตรีปมาประกอบการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.3 ด้านสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาประเภทแหล่งวิทยาการหรือสิ่งแวดล้อมในชุมชน นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา มีความคิดเห็นในด้านสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาประเภทแหล่งวิทยาการหรือสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยส่วนรวมสอดคล้องกันคือ เห็นด้วยกับสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาประเภทแหล่งวิทยาการหรือสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่ระบุไว้และมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในรายละเอียดแต่ละข้อของด้านสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาประเภทแหล่งวิทยาการหรือสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่ระบุไว้ ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ข้อที่ระบุว่า พระภิกษุ อุบาสก อุบาสิกา จัดเป็นบุคคลที่สามารถให้ความรู้ความเข้าใจในวิชาพระพุทธศาสนาแก่นักเรียนได้ดีและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนนักเรียนสามารถนำมาอภิปราย วิเคราะห์ประกอบการเรียนการสอนได้ดีกว่าตัวอย่างที่มีอยู่ในหนังสือที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

5. ด้านการวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา มีความคิดเห็นในด้านการวัดผลและการประเมินผลการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา โดยส่วนรวมสอดคล้องกันคือ เห็นด้วยกับการวัดผลและการประเมินผลการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาที่ระบุไว้และมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 10.05

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในรายละเอียดแต่ละข้อของด้านการวัดผลและการประเมินผลวิชาพระพุทธศาสนา ปรากฏว่า ไม่แตกต่างกัน

ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 10.05 เกือบทุกข้อ นอกจากในข้อที่ระบุว่า การวัดผลและการประเมินผลต้อง เน้นการปฏิบัติมากกว่า เนื้อหาความรู้ การประเมินผลวิชานี้ควรประเมินจากการสอบระหว่างภาคกับการสอนปลายภาค และครูและผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในการติดตามผลการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 10.05

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา จากแบบสอบถาม ปลายเปิด สรุปได้ดังนี้คือ

1. ด้านจุดประสงค์ของวิชาพระพุทธศาสนา ความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในด้านจุดประสงค์ของวิชาพระพุทธศาสนา ปรากฏว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มให้ข้อเสนอแนะดังนี้ จุดประสงค์ของวิชาต้อง เน้น เพื่อให้ นักเรียนปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับ เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี จุดประสงค์ของวิชา นี้ต้องไม่กว้างจนเกินไป จุดประสงค์ของวิชาควรกำหนดให้แตกต่างกันในแต่ละระดับชั้น นักเรียนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดประสงค์ของวิชาด้วย และจุดประสงค์ของวิชาต้องเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย และตามความต้องการของสังคม

2. ด้านเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา ความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในด้านเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา ปรากฏว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มให้ข้อเสนอแนะดังนี้ ควรตัดเนื้อหาวิชาที่มีภาษาบาลี และภาษาสันสกฤตออก ควรเพิ่มเติม เนื้อหาที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ควรเพิ่มเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับชีวิตและงานของบุคคลที่ประสบผลสำเร็จในชีวิตที่เป็นตัวอย่างที่ดีนอกเหนือจากพระสงฆ์ที่มีบทบาทสำคัญในสังคม ไม่ควรให้มีเนื้อหาวิชาซ้ำกับเนื้อหาวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และควรเพิ่มเติม เนื้อหาเกี่ยวกับหลัก เศรษฐศาสตร์กับพระพุทธศาสนา

3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในด้านกิจกรรมการ

เรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ปรากฏว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มให้ข้อเสนอแนะดังนี้ ควรให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในชุมชนให้มากกว่าเดิม เช่นกิจกรรมวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ฯลฯ ควรให้นักเรียนปฏิบัติมากกว่าการฟังคำบรรยายจากครูและวิทยากร ไม่ควรให้นักเรียนทำรายงานและงานที่มอบหมายให้มากเกินไป ครูไม่ควรสอนตามหนังสือแบบเรียน เพราะจะทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายและไม่ควรจัดการแสดงบทบาทสมมุติบ่อยจนเกินไป

4. ด้านสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในด้านสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ปรากฏว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มให้ข้อเสนอแนะดังนี้ ควรนำรูปภาพมาเพิ่มความสนใจให้กับนักเรียน ควรจัดห้องจริยธรรมให้เป็นสัดส่วนและน่าสนใจ ห้องโสตทัศนศึกษาของโรงเรียน ควรจัดฉายภาพยนตร์ สไลด์ เรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในเวลาว่าง เช่น เวลาพักกลางวัน ควรนิมนต์พระที่มีชื่อเสียงมาบรรยายเป็นบางโอกาส เช่น พระพยอม กัลยาโณ พระนิกร ฐมวาทी ควรเชิญอุบาสก อุบาสิกา ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตมาสอน เป็นครั้งคราว ควรให้นักเรียนออกศึกษา สัมภาษณ์ผลงานและการทำงานของพระสงฆ์ในท้องถิ่นที่มีชื่อเสียง

5. ด้านการวัดผลและการประเมินผลการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในด้านการวัดผลและการประเมินผลการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ปรากฏว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มให้ข้อเสนอแนะดังนี้ ควรมีการทดสอบทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี ควรมีการประเมินผลด้านพฤติกรรมของนักเรียน ควรมีการประเมินผลทางด้านจิตพิสัยด้วย ครูควรมีความยุติธรรมในการให้คะแนนและระดับคะแนน

6. ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ ความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา นอกเหนือจากด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ปรากฏว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มให้ข้อเสนอแนะดังนี้ ควรให้ครูมีความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาจริง ๆ มาสอนไม่จำเป็นต้องเป็นครูสังคมศึกษา และครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัย เรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนา ระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียน สังคมศึกษา - ภาษา" ผู้วิจัยได้แบ่งการอภิปรายแต่ละด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านจุดประสงค์ของวิชาพระพุทธศาสนา

การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดประสงค์ของวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา พบว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นโดยส่วนรวมสอดคล้องกันคือ เห็นด้วยตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้ในหลักสูตรและไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 10.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดประสงค์วิชาพระพุทธศาสนาที่ระบุไว้ในหลักสูตร เป็นรายข้อก็พบว่า ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 10.05 ทุกข้อ แสดงให้เห็นว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นที่จุดประสงค์ของวิชาพระพุทธศาสนาที่ระบุไว้ในหลักสูตรเหมาะสมดีแล้ว ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็น เพราะว่า จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่มในแบบสอบถามตอนที่ 1 ปรากฏว่าส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนานิกชนและ เคยร่วมปฏิบัติธรรมที่วัด เป็นครั้งคราวมาแล้ว จึงเป็นไปได้ว่านักเรียนจะเห็นด้วยกับจุดประสงค์ของวิชาพระพุทธศาสนาที่ระบุไว้ในหลักสูตรเหมาะสมดีแล้ว แต่เป็นที่น่าสังเกตว่านักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์เห็นด้วยในขณะที่นักเรียนแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ไม่เห็นด้วยกับข้อที่ระบุว่า จุดประสงค์ของวิชาสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็น เพราะว่า นักเรียนทั้งสองแผนการเรียนมีพื้นฐานความรู้ต่างกัน มีประสบการณ์ในการเรียนวิชาพื้นฐานตลอดจนความต้องการในด้านวิชาการที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลของการวิจัยของ สุนัย อยู่สุข (2529 : 71-76) ที่พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษา 11 ที่เรียนในแผนการเรียนศิลปภาษาจะมีค่านิยมทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา และความประพฤตินอกจากสายอื่น ๆ และ เฟอร์นันโด เอ็ม บาซาเบ (Fernando M. Basabe 1967 : 264-278) ได้พบว่านิสิตแห่งมหาวิทยาลัยโซเฟียที่ศึกษาทางมนุษยศาสตร์จะมีทัศนคติทางศาสนาที่ดีกว่านิสิตที่เรียนทางวิทยาศาสตร์ แต่หลักสูตรของวิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีลักษณะมุ่งเน้นใน

เรื่องความรู้ความจำใน เนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับพุทธประวัติและหลักธรรม เป็นสำคัญมากกว่าความรู้ทาง คำนิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี นักเรียนแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ประชากรของการวิจัยครั้งนี้จึง เห็นว่าจุดประสงค์ของวิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน แต่นักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ที่เป็น กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้มีประสบการณ์ในการเรียน เนื้อหาวิชาที่ เน้นความรู้ทางด้านทฤษฎี เป็น หลัก จึง เห็นว่าจุดประสงค์ของวิชาที่ระบุไว้ในหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

2. ด้านเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา

การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับ เนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา โดยส่วนรวมพบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มที่เป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้เห็นด้วยกับ เนื้อหาวิชา ที่ระบุไว้ในหลักสูตรและไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งไม่ เป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มที่เป็นตัวอย่างประชากรมีความคิดเห็นว่ เนื้อหาวิชา พระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเหมาะสมดีแล้ว เช่น เนื้อหาวิชาส่งเสริมคุณภาพในการ ดำรงชีวิตในเรื่องคุณธรรมและศีลธรรมที่ดียาม เนื้อหาวิชาที่มีลักษณะส่งเสริมการปฏิบัติตน เพื่อการ อยู่ร่วมกันอย่างสันติและในฐานะพลเมืองดีของประเทศชาติ เนื้อหาวิชาอธิบายถึงหลักธรรมใน พระพุทธศาสนาที่นักเรียนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน ซึ่งจากข้อ ค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุดา ชินะวานิช (2529 : 109-111) ที่พบว่านักเรียนมัธยม ศึกษาตอนปลายใน เขตกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นว่ เนื้อหาวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความเหมาะสมกับผู้เรียน มีความยากมีปริมาณของ เนื้อหาเหมาะสมที่จะนำไปใช้ ตลอดจน เนื้อหา ไม่ไกลจากตัวผู้เรียนและมีความซ้ำซ้อนกับวิชาอื่น ๆ น้อย และพรทิพย์ สิงห์โตทอง (2528 : 116-119) ที่พบว่า เนื้อหาของหนังสือเรียนสังคม ศึกษา เรื่อง "พระพุทธศาสนา" ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สอดคล้องกับ จุดประสงค์ในข้อที่ระบุว่ส่งเสริมสร้างให้มีคุณภาพในการดำรงชีวิต มีศีลธรรมและคุณธรรมประจำใจ เนื้อหาวิชาเหมาะสมกับวุฒิภาวะและระดับชั้นของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาพุทธศาสนา ในปัจจุบันได้รับการพัฒนาให้ทันสมัยและให้สอดคล้องกับ เหตุการณ์ในชีวิตประจำวันมากขึ้น อันเนื่อง มาจากหลักสูตรพุทธศาสนา 2524 และประกาศเพิ่มเติมให้วิชาพระพุทธศาสนาเป็นรายวิชาบังคับเลือก ลงวันที่ 6 มกราคม 2527 ที่เน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ หลักสูตรวิชาต่าง ๆ

รวมทั้งวิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจึงได้กำหนดเนื้อหาให้ทันสมัยขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าก่อนที่จะมีการประกาศเพิ่มเติมให้วิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาบังคับเลือกนั้นมีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาส่วนใหญ่พบว่า นักเรียนและครูผู้สอนวิชานี้มีความคิดเห็นว่า เนื้อหาวิชาไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน เช่น ผลการวิจัยของ ปรานี วิรุทธวนิชย์ (2514 : 116-118) ที่พบว่า นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงมีความคิดเห็นว่าควรจะ เรียนหลักธรรมและพุทธสุภาษิตมากขึ้น ส่วนพุทธประวัติควรตัดออกและ อารยา เกษมณี (2519 : 66-73) ได้พบว่า นักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาวิชาศีลธรรมแคบและมีปัญหาอยู่ในระดับสูง กาญจนา เวชยนต์ (2526 : 100-102) พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใน เขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า เนื้อหาวิชาจริยธรรมมีปัญหาอยู่ในระดับสูง เนื้อหาวิชามีมากเกินไปไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน จากข้อค้นพบนี้อาจจะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ เสนอ เนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาพยายามปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้ เนื้อหาวิชาสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนมากขึ้น จึงมีผลทำให้ นักเรียนทั้งสองกลุ่มที่เป็นตัวอย่างประชากรของการวิจัยครั้งนี้มีความคิดเห็นว่า เนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเหมาะสมดีแล้ว และอาจ เป็นไปได้ที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มที่เป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นพุทธศาสนิกชน เคยร่วมปฏิบัติธรรมที่วัด เป็นครั้งคราวและมีความรู้ความเข้าใจหลักพระพุทธศาสนาในระดับใกล้เคียงกันจึงมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปัจจุบันนี้เหมาะสมดีแล้วได้ เช่นเดียวกัน

นอกจากนี้การวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในแบบสอบถามปลายเปิดและให้ข้อเสนอแนะว่าควรตัด เนื้อหาวิชาที่เป็นภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตออก เพราะเป็นภาษาที่เข้าใจยากและทำให้นักเรียนไม่สนใจเรียนวิชานี้ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สุธา ชินะวานิช (2529 : 109-111) ที่พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใน เขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า เนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาบางตอนมีคำศัพท์ภาษาบาลีและธรรมะมาก ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชายาก นอกจากนี้ยังให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอีก เช่น ควรเพิ่มเติม เนื้อหาวิชาที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ควรเพิ่มเติม เนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับชีวิตและงานของบุคคลที่ประสบผลสำเร็จในชีวิตที่เป็นตัวอย่างที่ดีนอกเหนือจากเนื้อหา

ที่กล่าวถึงพระสงฆ์ที่มีบทบาทสำคัญในสังคม ไม่ควรให้มี เนื้อหาวิชาซ้ำซ้อนกับ เนื้อหาวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและควร เพิ่ม เติม เนื้อหา เกี่ยวกับหลัก เศรษฐศาสตร์กับพระพุทธศาสนาด้วย

3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

การศึกษา เปรียบ เทียบความคิด เห็น เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา

พระพุทธศาสนาของนัก เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา โดยส่วนรวมพบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มที่เป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เห็นด้วยกับกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่ระบุไว้ และมีความคิด เห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนตามที่ระบุไว้มีส่วนใหญ่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชานี้ได้ และเมื่อ เปรียบ เทียบความคิด เห็นในด้านนี้ เป็นรายข้อก็พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นตัวอย่างประชากรของการวิจัยครั้งนี้ทั้งสองกลุ่มมีความคิด เห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เกือบทุกข้อ ยกเว้นในข้อที่ระบุว่า การท่องจำ เนื้อหาเกี่ยวกับธรรมะจำเป็นในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มที่เป็นตัวอย่างประชากรของการวิจัยครั้งนี้มีความคิด เห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ไม่เห็นด้วย แต่นักเรียนแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษาเห็นด้วยที่เป็น เช่นนี้อาจเป็น เพราะว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสองแผนการเรียนมีลักษณะวิชาพื้นฐานที่แตกต่างกันซึ่งอาจมีความเคยชินกับวิธีการ เรียนที่แตกต่างกัน กล่าวคือการ เรียนของนักเรียนแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษานักเรียนอาจต้องการฝึกทักษะและการท่องจำ เนื้อ เรื่อง เป็นส่วนใหญ่ แต่การเรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ ใช้วิธีการเรียนแบบวิทยาศาสตร์หรือแบบแก้ปัญหามากกว่า ดังที่ วอร์เรน แอล แซสแลม และวิลเลียม เอฟ บราวน์ (Warren L.

Haslam and William F. Brown 1968 : 223-286) และนิภา เสือก้อน (2522 : 42-45)

ได้พบว่า วิธีการ เรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโปรแกรมวิทยาศาสตร์เป็นวิธีการเรียนที่ต้องอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ส่วนการเรียนในโปรแกรมศิลปภาษาต้องอาศัยการอ่านและการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ซึ่งกฎเกณฑ์บางอย่างไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัวลงไป แต่จะมีข้อยกเว้นเสมอ ดังนั้นการเรียนในโปรแกรมศิลปภาษานัก เรียนจึงต้องอาศัยการท่องจำ เป็นส่วนใหญ่ ด้วยเหตุผล



ดังกล่าวนี้อาจทำให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ กับ
แผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ที่เป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

สำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มที่เป็นตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้
เห็นด้วยและมีค่ามัชฌิม เลขคณิตสูงสุด คือข้อที่ระบุว่า การสอนวิชาพระพุทธศาสนาถ้าครูยกตัวอย่าง
ประกอบคำอธิบายให้ชัดเจนจะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนได้ดีขึ้น ซึ่งข้อ
ค้นพบนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ สุดา ชินะวานิช (2529 : 109-111) ที่พบว่า นักเรียนมัธยม
ศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่าการสอนแบบบรรยายและยก
ตัวอย่างประกอบคำอธิบายให้ชัดเจน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการยกตัวอย่างประกอบการสอนนั้นมีส่วน
ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น ในประเด็นนี้ จรูญ คุณมี (2520 : 90-104) และ
สมทรง บุญฤทธิ์ (2523 : 11-17) ชี้ให้เห็นว่า การสอนที่จะทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจ
ด้วยการบรรยาย หรือการใช้วาจาจำเป็นต้องยกตัวอย่างประกอบให้ชัดเจน เมื่อพิจารณาถึงการสอน
วิชาศีลธรรมในสมัยก่อนมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมัธยมศึกษาที่พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาต้องการ
การสอนแบบบรรยายและยกตัวอย่าง เปรียบเทียบ เช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ
เพ็ญจันทร์ ภูประเสริฐ (2513 : 90-95) ที่พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพระนคร
และธนบุรีต้องการให้มีการสอนแบบยกอุทาหรณ์เปรียบเทียบ จึงนำสรุปได้ว่าการสอนแบบบรรยายและ
ยกตัวอย่างประกอบการบรรยายให้ชัดเจนยังเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถนำมาใช้ใน
กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้

นอกจากนี้แล้วนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรของการวิจัยครั้งนี้ทั้งสองกลุ่มยังให้
ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชานี้ไว้ว่า ครูควรให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม
ทางพุทธศาสนาในชุมชนให้มากกว่าเดิม เช่น กิจกรรมวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา และกิจกรรม
อื่น ๆ เพราะนักเรียนส่วนใหญ่เคยร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมที่วัด เป็นครั้งคราวอยู่แล้ว ให้มีการเรียน
ภาคปฏิบัติมากกว่าการฟังคำบรรยายจากครูและวิทยากรและให้จัดวิทยากรมาให้ความรู้เพิ่มเติมแก่
นักเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรของการวิจัยครั้งนี้ทั้งสองกลุ่มมี
ความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ

4. ด้านสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ผู้วิจัยได้แยกอภิปรายเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทวัสดุสิ่งพิมพ์ ประเภทโสตทัศนูปกรณ์ และประเภทแหล่งวิทยาการหรือสิ่งแวดล้อมในชุมชน ปรากฏดังนี้

4.1 การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนวิชา

พระพุทธศาสนาประเภทวัสดุสิ่งพิมพ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา โดยส่วนรวมพบว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มที่เป็นตัวอย่างประชากรของการวิจัยครั้งนี้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ คือนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสองกลุ่มเห็นด้วยกับสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาประเภทวัสดุสิ่งพิมพ์ที่ระบุไว้ แสดงให้เห็นว่าสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาประเภทวัสดุสิ่งพิมพ์ที่ระบุไว้เหมาะสมที่ใช้สอนกับนักเรียนทั้งสองแผนการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรทิพย์ สิงห์โตทอง (2528 : 116-118) ที่พบว่าหนังสือเรียนสังคมศึกษา "เรื่องพระพุทธศาสนา" ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเหมาะสมกับวุฒิภาวะและระดับชั้นของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนวิชานี้ใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุสิ่งพิมพ์ประกอบการสอนกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสองแผนการเรียน จึงทำให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มที่เป็นตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในด้านนี้เป็นรายข้อก็พบว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรของการวิจัยครั้งนี้ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในข้อที่ระบุว่าหนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบยกตัวอย่างให้เข้าใจธรรมะแต่ละข้อไม่ชัดเจน หนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบเสนอเนื้อหาไม่สอดคล้องกัน และรูปเล่มของหนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบขาดความเข้าใจให้ชวนอ่าน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มที่เป็นตัวอย่างประชากรของการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการเรียนที่แตกต่างกันจึงน่าจะทำให้มีความคิดเห็นในข้อที่ระบุไว้ทั้ง 3 ข้อที่กล่าวแล้วแตกต่างกัน กล่าวคือ การเรียนของนักเรียนแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา นักเรียนจะต้องอาศัยการฝึกทักษะในการอ่าน การท่องจำ เนื้อหาหรือเหตุการณ์เป็นส่วนใหญ่จึงจำเป็นต้องอ่าน

วัสดุสิ่งพิมพ์ประกอบการเรียนมากกว่านักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ที่ใช้วิธีการเรียนแบบแก้ปัญหาหรือแบบวิทยาศาสตร์ ดังที่ วอร์เรน แอล แฮสแลม และวิลเลียม เอฟ บราวน์ (Warren L. Haslam and William F. Brown 1968 : 223-225) และนิกาลีเอ็กร่อน (2522 : 42-45) ได้พบว่าวิธีการเรียนในโปรแกรมวิทยาศาสตร์เป็นวิธีการเรียนที่ต้องอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ส่วนการเรียนในโปรแกรมศิลปภาษาต้องอาศัยการอ่านการค้นคว้าเพิ่มเติมและต้องอาศัยการท่องจำ เป็นส่วนใหญ่

เป็นที่น่าสังเกตว่าจากผลการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรของการวิจัยทั้งสองกลุ่มไม่เห็นด้วยกับสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาประเภทวัสดุสิ่งพิมพ์ในข้อที่ระบุว่า หนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบเสนอเนื้อหาไม่ทันสมัย แสดงว่านักเรียนเห็นว่าเนื้อหาในหนังสือเรียนทันสมัย ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุดา ชินะวานิช (2529 : 109-111) ที่พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใน เขตกรุง เทพมหานครมีความคิดเห็นว่าหนังสือเรียนวิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทันสมัย เหมาะสมที่จะนำมาสอนในระดับนี้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันนี้นักวิชาการ นักการศึกษา ให้ความสนใจต่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา มากขึ้นจึงเสนอแนวคิดในลักษณะของบทความ หนังสือที่มีเนื้อหาทันสมัยมากขึ้นกว่าเดิม และได้มีส่วนร่วมในการเขียนหนังสือเรียนให้กระทรวงศึกษาธิการด้วย การที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดพิมพ์หนังสือเรียนวิชาพระพุทธศาสนาขึ้นในปี พ.ศ. 2528 จึงย่อมมีการปรับปรุงคุณภาพด้านเนื้อหาให้ทันสมัยขึ้น

4.2 การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนประเภทโสตทัศนูปกรณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา โดยส่วนรวม พบว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มที่เป็นตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้เห็นด้วยกับสื่อการเรียนการสอนประเภทนี้ตามที่ระบุไว้และมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าสื่อการเรียนการสอนประเภทนี้เหมาะสมดีแล้วที่จะนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในด้านนี้เป็นรายข้อก็พบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มที่เป็นตัวอย่างประชากรของการวิจัยครั้งนี้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เกือบทุกข้อ ยกเว้น ข้อที่ระบุว่า รูปภาพ ภาพนิทานชาดกช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่ เป็นนามธรรมได้ดีขึ้น แผนภูมิต่าง ๆ เช่น แผนภูมิแสดงญาติวงศ์ของพระพุทธเจ้าทำให้

นักเรียน เข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น และนักเรียนจะสนใจบทเรียนดีขึ้นถ้าครูนำภาพยนตร์ สไลด์
ฟิล์มสตริป มาประกอบการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็น
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ถึงแม้ว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มจะมีความคิดเห็นในระดับ
เห็นด้วยสอดคล้องก็ตาม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าข้อที่ระบุว่า นักเรียนจะสนใจบทเรียนดีขึ้นถ้าครูนำ
ภาพยนตร์ สไลด์ ฟิล์มสตริป มาประกอบการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา นั้น นักเรียนแผน
การเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ เห็นด้วย แต่นักเรียนแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา เห็น
ด้วยอย่างยิ่งที่เป็น เช่นนี้อาจเป็น เพราะว่าการเรียนทั้งสองแผนการเรียนมีลักษณะการเรียนที่แตกต่างกัน
เช่นนักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์จะเรียนด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์
การแก้ปัญหาโดย เน้นการทดลองแต่นักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา นั้นเรียน
โดยอาศัยการอ่าน การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และการท่องจำเป็นหลักมากกว่า นอกจากนี้แล้วเนื้อหา
วิชาที่เรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์นั้นมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนและมีเนื้อหาเป็น
รูปธรรมมากกว่าเนื้อหาวิชาที่เรียนในแผนการเรียนสังคมศึกษา- ภาษา ที่มีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นนาม
ธรรมยากแก่การทำ ความเข้าใจ ดังที่ วอร์เรน แอล แฮสแลม และวิลเลียม เอฟ บราวน์
(Warren L. Haslam and William F. Brown 1968:223-226) และนิภา เสือก้อน
(2522 : 42-45) ได้พบว่าวิธีการเรียนในโปรแกรมวิทยาศาสตร์ เป็นวิธีการที่ต้องอาศัยวิธีการทาง
วิทยาศาสตร์ และ เนื้อหาวิชาส่วนใหญ่จะมีลักษณะ เป็นรูปธรรมมากกว่าโปรแกรมศิลปภาษาที่ต้องอาศัย
วิธีการเรียนด้วยการอ่านและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และ เนื้อหาวิชาส่วนใหญ่มีลักษณะ เป็นนามธรรม

4.3 การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนประเภท

แหล่งวิทยาการหรือสิ่งแวดล้อมในชุมชนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ -
คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา โดยส่วนรวมพบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มที่เป็นตัวอย่าง
ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ เห็นด้วยกับสื่อการเรียนการสอนประเภทนี้ตามที่ระบุไว้ และมีความคิดเห็น
ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็น
ว่าสื่อการเรียนการสอนประเภทนี้ตามที่ระบุไว้ เหมาะสมที่จะนำมาใช้ประกอบการสอนดีแล้ว และเมื่อ
เปรียบเทียบความคิดเห็นด้านนี้ เป็นรายข้อก็พบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มที่เป็นตัวอย่างประชากรของการ
วิจัยครั้งนี้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อที่
ระบุว่าห้องสมุดโรงเรียนควรจัดหนังสือและ เอกสารเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เพื่อให้ นักเรียนศึกษาค้นคว้า

เพิ่มเติมอย่างเพียงพอ ต้องจริยธรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาและภาษา
 ธรรมะได้ดีขึ้น วัด โบสถ์ ศาลาการเปรียญ จัดเป็นสถานที่ที่นักเรียนสามารถเรียนภาคปฏิบัติ เช่น
 การฝึกสมาธิ การประกอบพิธีทางศาสนาได้ดี ที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่าง
 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ถึงแม้ว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มจะเห็นด้วยสอดคล้องกันก็ตาม ที่เป็น
 เช่นนี้อาจเป็น เพราะฉะนั้นนักเรียนทั้งสองแผนการเรียนมีลักษณะการเรียนที่แตกต่างกันกล่าวคือนักเรียน
 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ส่วนใหญ่เรียนในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ และ
 คณิตศาสตร์มากกว่านักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในขณะที่นักเรียนแผนการ
 เรียนสังคมศึกษา - ภาษาส่วนใหญ่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องสมุดและเรียนในห้อง
 เรียนตามปกติเสียมากกว่า ดังที่ นภาพร เมษรึกษาวิช (2515 : 69-81) ที่พบว่านักเรียนที่เรียน
 ในโปรแกรมวิทยาศาสตร์จะศึกษาหาความรู้จากห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์มากกว่านักเรียนที่เรียน
 ในโปรแกรมศิลปภาษา จึงทำให้มีทัศนคติในการเรียนแตกต่างกัน

เป็นที่น่าสังเกตว่านักเรียนทั้งสองแผนการเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรของการวิจัย
 ครั้งนี้ เห็นด้วยและมีค่ามัธยิม เลขคณิตสูงที่สุดในข้อที่ระบุว่า วัด โบสถ์ ศาลาการเปรียญ จัดเป็นที่ที่
 นักเรียนสามารถเรียนภาคปฏิบัติ เช่น การฝึกสมาธิ การประกอบพิธีทางศาสนาได้ดีนั้นสอดคล้องกับ
 ผลการวิจัยของ สุดา ชินะวานิช (2529 : 109-111) ที่พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใน
 เขตกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นว่า ครูควรจัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่วัดให้มากขึ้นและ
 ควรหาโอกาสให้นักเรียนไปเรียนวิชาพระพุทธศาสนาที่วัดเป็นครั้งคราว นอกจากนี้การวิจัยยังพบว่า
 ครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนานั้นไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นครูอาจารย์หมวดสังคมศึกษาควรให้ครูที่มี
 ความรู้ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจและมีประสบการณ์มาสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการ
 วิจัยของ สุดา ชินะวานิช (2529 : 109-111) ที่พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขต
 กรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นว่า ควรให้ครูที่มีประสบการณ์ มีความรู้และความสนใจมาสอนวิชา
 พระพุทธศาสนา นอกเหนือจากครูสังคมศึกษา สำหรับประเด็นที่พบว่า ครูควรนิมนต์พระภิกษุเข้ามา
 สอนเป็นบางโอกาสนั้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นางลักษณ จันทรแสนโรจน์ (2529 : 44-62)
 ที่พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า ควรนิมนต์พระภิกษุ
 มาสอน เป็นบางโอกาสและพระภิกษุช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้มาก



๕. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา โดยส่วนรวมสอดคล้องกันคือเห็นด้วยกับการวัดผลและการประเมินผลการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาที่ระบุไว้และไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าการวัดผลและการประเมินผลการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาที่ระบุไว้ เหมาะสมที่จะใช้กับนักเรียนทั้งสองแผนการเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียนทั่วไปครูมักจะใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนคล้ายคลึงกัน ทำให้นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนต่างกันก็มีความคุ้นเคยกับวิธีการวัดผลกับประเมินผลในวิชาพระพุทธศาสนาทำนองเดียวกัน อีกประการหนึ่งครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาแก่นักเรียนทั้งสองแผนการเรียนส่วนใหญ่นี้คือครูคนเดียวกัน นักเรียนทั้งสองแผนการเรียนจึงมีความคิดเห็นในด้านนี้โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในด้านนี้เป็นรายข้อก็พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรของการวิจัยครั้งนี้ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เกือบทุกข้อ ยกเว้น 3 ข้อที่ระบุว่า การวัดผลและประเมินผลวิชาพระพุทธศาสนาต้อง เน้นการปฏิบัติมากกว่าด้านเนื้อหาความรู้ การวัดผลและการประเมินผลวิชานี้ควรประเมินจากการสอบระหว่างภาคกับการสอบปลายภาค และครูและผู้ปกครองควรร่วมมือในการติดตามผลการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน ที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ไม่เห็นด้วย แต่นักเรียนแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษาเห็นด้วย การที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นสิ่งที่น่าจะเป็นไปได้เนื่องจากลักษณะส่วนรวมของนักเรียนทั้งสองแผนการเรียนแตกต่างกัน เช่นแตกต่างกันในด้านเนื้อหาวิชาพื้นฐานที่เรียนและวิธีการเรียนจึงน่าจะเป็นปัจจัยที่ทำให้นักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันดังที่ นิมนวล ทศวัฒน์ และศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2519 : 101) ได้เน้นความสำคัญของการวัดผลและประเมินผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาต้องให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านพื้นฐานความรู้ ความสนใจและความถนัดของนักเรียน การที่นักเรียนแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษาเห็นด้วยกับการวัดผลและประเมินผลวิชาที่เน้นการปฏิบัติมากกว่าด้านเนื้อหาความ

รู้แต่นักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ไม่เห็นด้วยนั้นอาจเป็นเพราะว่านักเรียน
แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์มีความเคยชินกับการเรียนภาคปฏิบัติในห้องปฏิบัติการทาง
วิทยาศาสตร์มากกว่าการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาและหน่วยการเรียนรู้ของวิชาพระพุทธศาสนามีน้อย
เกินไปไม่เพียงพอกับการเรียนภาคปฏิบัติ

สำหรับการวัดผลและประเมินผลการเรียนที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มที่เป็นตัวอย่างประชากร
ของการวิจัยครั้งนี้ เห็นด้วยตามที่ระบุไว้ที่มีคำขวัญ เลขคณิตสูงที่สุดคือข้อที่ระบุว่า ครูควรแจ้งจุด
ประสงค์ของการวัดผลและประเมินผลการเรียนอย่างชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันดี
วัฒนประสิทธิ์ (2519 : 64-68) ที่พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความคิดเห็นว่าคุณครู
แจ้งจุดประสงค์ของการวัดผลและประเมินผลวิชาศีลธรรมให้ชัดเจน และผลการวิจัยของ กาญจนา
เวชยนต์ (2526 : 100-102) ที่พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็น
ว่าคุณครูสอนวิชาจริยศึกษาคือครูแจ้งจุดประสงค์ของการวัดผลและประเมินผลวิชานี้ให้ทราบทุกข้อ ผู้วิจัย
เห็นด้วยอย่างยิ่งว่านักเรียนควรทราบจุดประสงค์ของการวัดและประเมินผลวิชานี้ให้ชัดเจน เพราะ
การที่นักเรียนได้ทราบจุดประสงค์ของการวัดผลและประเมินผลอย่างชัดเจนจะช่วยให้นักเรียนเห็น
คุณค่าของการวัดผลและประเมินผล และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงผลการเรียน
ของตนได้

นอกจากนี้การวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มที่เป็นตัวอย่างประชากรของการวิจัย
ครั้งนี้ยังได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลการ
เรียนวิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไว้ว่า ควรมีการทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและภาค
ปฏิบัติ ควรมีการประเมินผลด้านพฤติกรรม ด้านจิตพิสัยของนักเรียนด้วย และครูควรมีความยุติธรรม
ในการให้คะแนนและระดับคะแนน

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มที่เป็นตัวอย่างประชากรของการวิจัย
มีความคิดเห็นว่าเป็นวิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยส่วนรวมเหมาะสมที่ใช้สอนใน
โรงเรียนในปัจจุบันและนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชานี้ จึงเป็นนิมิตอันดีว่าถ้าครูผู้สอนจัดกิจกรรมการ
เรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องตามความคิดเห็นของนักเรียนดังที่ได้อภิปรายมาแล้วข้างต้น
การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาจะมีประสิทธิภาพสมความมุ่งหมายอันจะส่งผลให้เยาวชนมีความรู้
ความสามารถ มีคุณธรรม เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เป็นพลเมืองดีของชาติอันเป็นรากฐานในการพัฒนา
ประเทศให้ก้าวหน้าต่อไป

ข้อ เสนอแนะ

ข้อ เสนอแนะสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ

1. ควรกำหนดจุดประสงค์ของรายวิชาให้ชัดเจน เพื่อครูสามารถนำไป เป็นแนวทาง ในการจัดการ เรียนการสอนได้
2. กรมวิชาการควรสนับสนุนการ เรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการอำนวยความสะดวกให้แก่ครู เช่น จัดหาเอกสารประกอบหลักสูตร คู่มือครู แผนการสอน และหนังสืออ่านประกอบ การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ
3. กรมวิชาการควรจัดการอบรมครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาให้มีความรู้ เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาทั้งด้านการใช้หลักสูตร การใช้เทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ วัสดุและการประเมินผล และกิจกรรม เสริมหลักสูตร ตลอดจนความรู้ใน เนื้อหาวิชาเพื่อครูจะได้นำไป ปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. กรมวิชาการควรปรับปรุงคุณภาพของหนังสือ เรียนวิชาพระพุทธศาสนาให้มีมาตรฐาน ที่ดีทั้งในด้าน เนื้อหาวิชาการและการจัดทำรูปเล่ม เพื่อ ได้รับความสนใจของนักเรียนและ ช่วยให้นัก เรียน ได้รับความรู้ความ เข้าใจที่ถูกต้องและสามารถนำไป ใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. กระทรวงศึกษาธิการควรปรับปรุงหน่วยการเรียนและอัตรา เวลาเรียนวิชาพระพุทธ ศาสนาให้เหมาะสมกับความสำคัญของวิชา และปริมาณเนื้อหาวิชาที่กำหนดในหลักสูตร
6. กรมวิชาการควรติดตามผลการวิจัย เกี่ยวกับการ เรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ของสถาบันการศึกษาทั้งในระดับมัธยมศึกษา วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย และเผยแพร่ผลงานให้ครู สังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา นำไปทดลอง ใช้สอนในโรงเรียนต่อไป

ข้อ เสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1. ควร เลือกครูผู้สอนที่มีความสามารถและมีประสบการณ์เกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนา เป็นอย่างดี ตลอดจน เป็นผู้มีความประพฤติ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นัก เรียนได้
2. ผู้บริหารควรชี้แจงให้ครูทุกคน เห็นความสำคัญของวิชาพระพุทธศาสนา และขอความร่วมมือจากครูและบุคลากรในโรงเรียน ในการปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นัก เรียนและให้ความร่วมมือ

ในการดูแลความประพฤติของนักเรียนให้สอดคล้องกับคตินิยมทางพุทธศาสนาที่นักเรียนได้เรียนไปแล้วอย่างจริงจัง

13. ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้มากยิ่งขึ้นด้วยการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นครั้งคราว หรือเชิญวิทยากร พระภิกษุ อุบาสก และอุบาสิกา มาให้ความรู้แก่ครูผู้สอนหรือมาสอนแทนบ้างในโอกาสที่เหมาะสม เพื่อให้ครูและนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับฟังแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในฐานะพุทธมามกะได้อย่างถูกต้อง

14. ผู้บริหารควรสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดห้องสมุดโรงเรียนให้มีหนังสือเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอย่างเพียงพอ เพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้าของครูและนักเรียน ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน

1. ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้น่าสนใจและเร้าใจนักเรียน เช่น การนำเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ มาทดลองใช้หลาย ๆ วิธีและควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ตลอดจนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ควรใช้แหล่งวิทยากรในชุมชนให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เช่น นำนักเรียนไปปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาที่วัด นิมนต์พระในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มาสอนวิชาพระพุทธศาสนาบ้าง เป็นครั้งคราวหรือจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาขึ้นในโรงเรียน

3. ในการสอนหลักธรรมซึ่งยากแก่การเข้าใจของนักเรียน ครูควรยกตัวอย่างประกอบการเรียนการสอนโดยนำเรื่องใกล้ตัวนักเรียนมาอภิปราย เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้

4. การจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรควรทำให้นักเรียนเกิดความศรัทธาที่จะเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจมากกว่าการบังคับโดยครูชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ

๕. ควรใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลหลาย ๆ วิธีเพื่อประเมินผลพัฒนาการของนักเรียนทั้งด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม และควรแจ้งจุดประสงค์ของการวัดผลและประเมินผล ตลอดจนผลของการวัดผลและประเมินผลให้นักเรียนทราบทุกครั้ง เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเองได้

๖. ควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนทั้งในด้านบุคลิกภาพ การแต่งกาย กิริยามารยาท ระเบียบวินัย ตลอดจนการปฏิบัติตนให้เป็นคนมีคุณธรรม เป็นที่ยอมรับนับถือของชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ทำการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร สภาพการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนาในทุกระดับชั้น

2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในด้านบุคลิกภาพและสมรรถภาพทางการสอนในทุกระดับการศึกษา และควรสำรวจความต้องการความช่วยเหลือในการเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา

3. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนทุกระดับชั้นในเชิงความสัมพันธ์กับตัวแปรทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยาอย่างกว้างขวาง